

VOEDSELBANK

Laaggeletterdheid

En communicatie

Agenda

- 1 Wat is laaggeletterdheid?
- 2 Herkennen van laaggeletterdheid
- 3 Wat kun je doen?

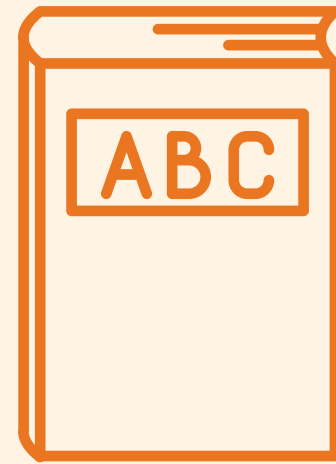

**Hoe was jouw
ochtend?**

Wat is
laaggeletterdheid?

“

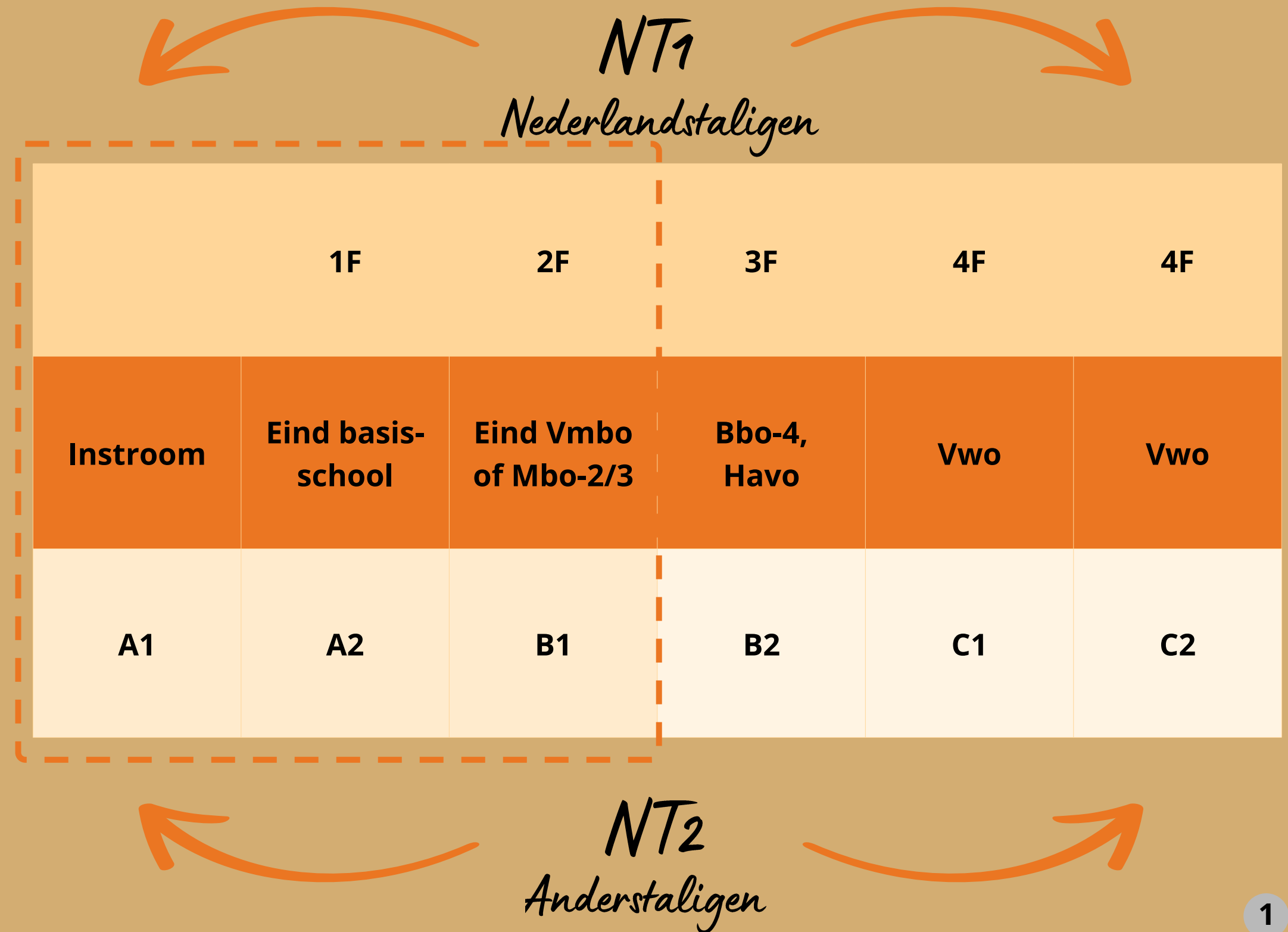

Volwassenen die (grote) moeite hebben met taal, rekenen en digitale vaardigheden

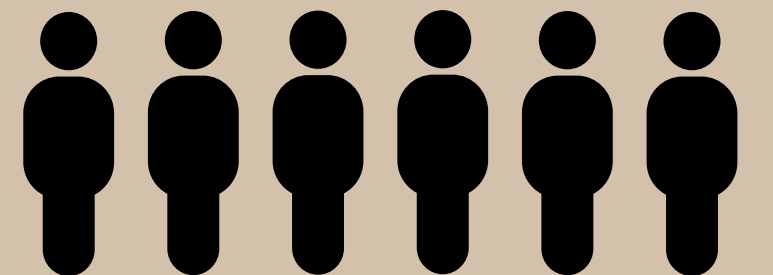
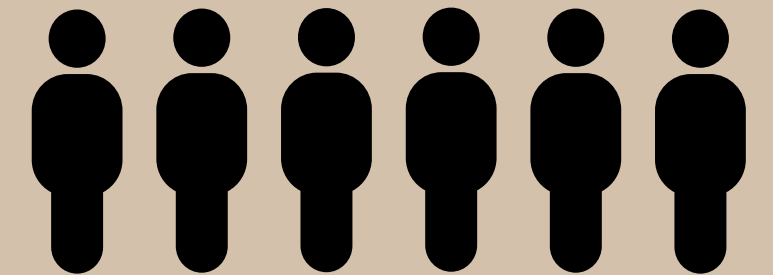
We spreken ook wel over basisvaardigheden, omdat het over meer gaat dan taal!

Laaggeletterden
beheersen niet het
taalniveau 2F/B1

**Taalniveau is
onder
eindniveau
Vmbo of Mbo-2/-3**

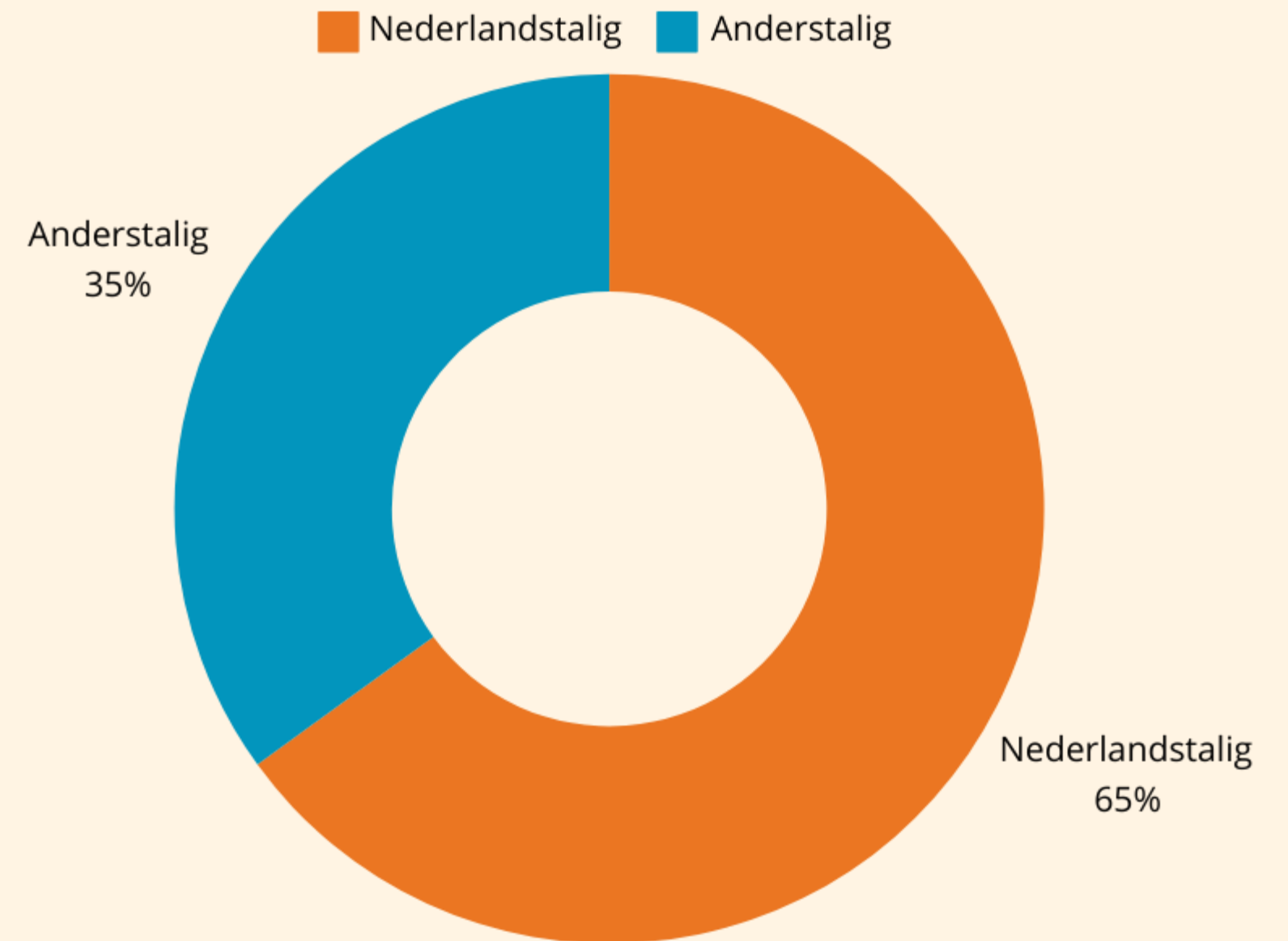

In Nederland hebben **2,5 miljoen mensen** tussen de 16 en 65 jaar moeite met taal, rekenen en/of digitale vaardigheden

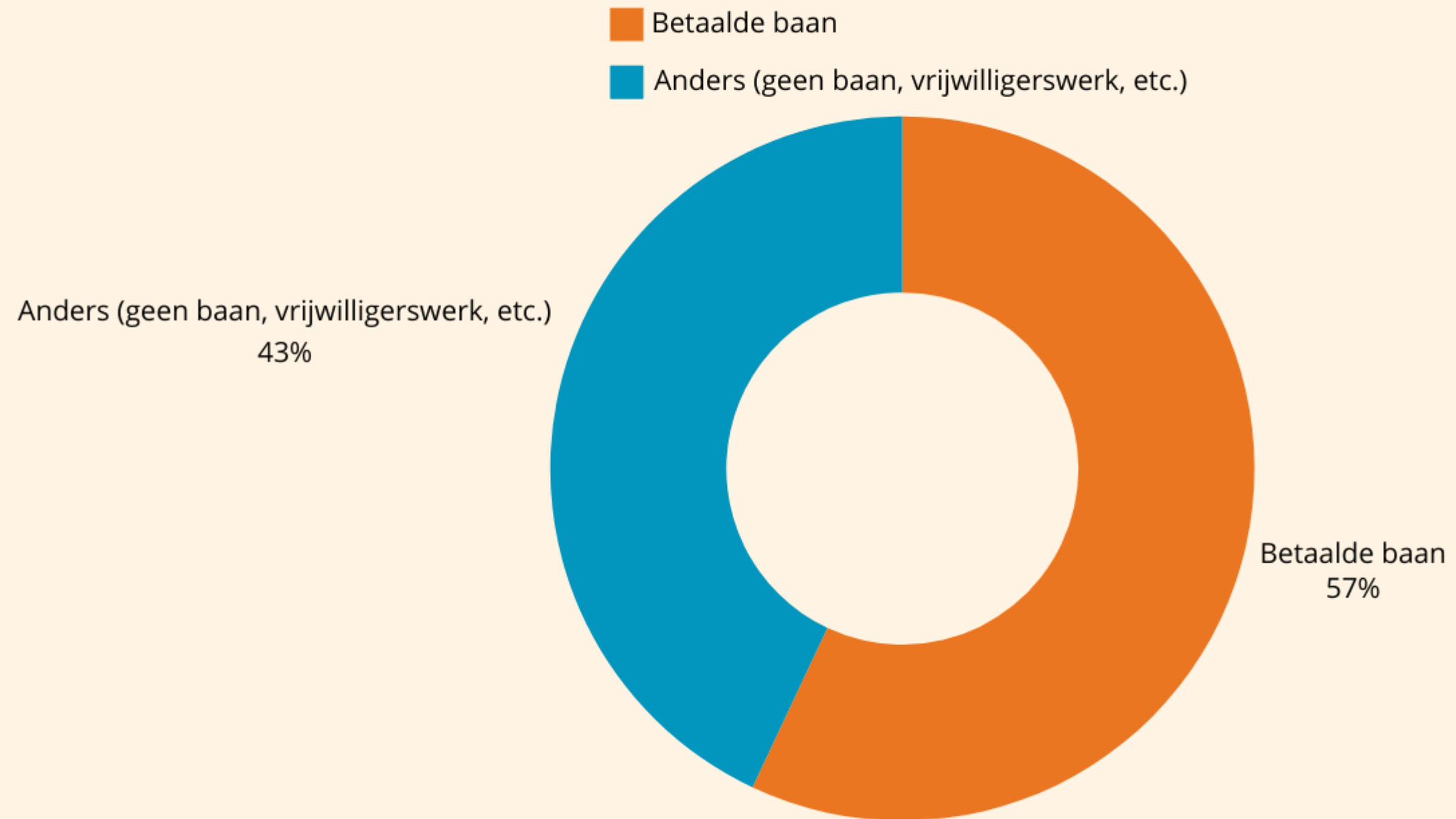
Voor hoeveel % van de laaggeletterden is Nederlands hun moedertaal?

- A 35%
- B 65%**
- C 75%

Hoeveel % van de laaggeletterden heeft een betaalde baan?

- A 12%
- B 23%
- C 57%

6. Hoeveel procent van de mensen met **problematische schulden** heeft moeite met taal?

A 25%

B 12,5%

(C 50%)

50%

Gevolgen laaggeletterdheid

- Schaamte
- Problemen met communicatie
- Problemen met financiën
- Problemen met gezondheid
- Taalachterstand bij ouders en hun kinderen
- Moeilijk een baan vinden of houden.
Van de mensen die minder goede basisvaardigheden hebben, is bijna de helft werkloos

Basisvaardigheden én gezondheidsvaardigheden

1

35% van de Nederlanders heeft beperkte gezondheidsvaardigheden. Dat betekent moeite hebben met het vinden, begrijpen, beoordelen en gebruiken van informatie over gezondheid.

2

Medicijnen juist innemen, weg vinden op een zorglocatie, zoeken op het internet, brieven en mails begrijpen, formulieren invullen en werken met 'mijn ...' omgevingen, uitleg en adviezen begrijpen en in de praktijk brengen, hun eigen situatie en problemen verwoorden

3

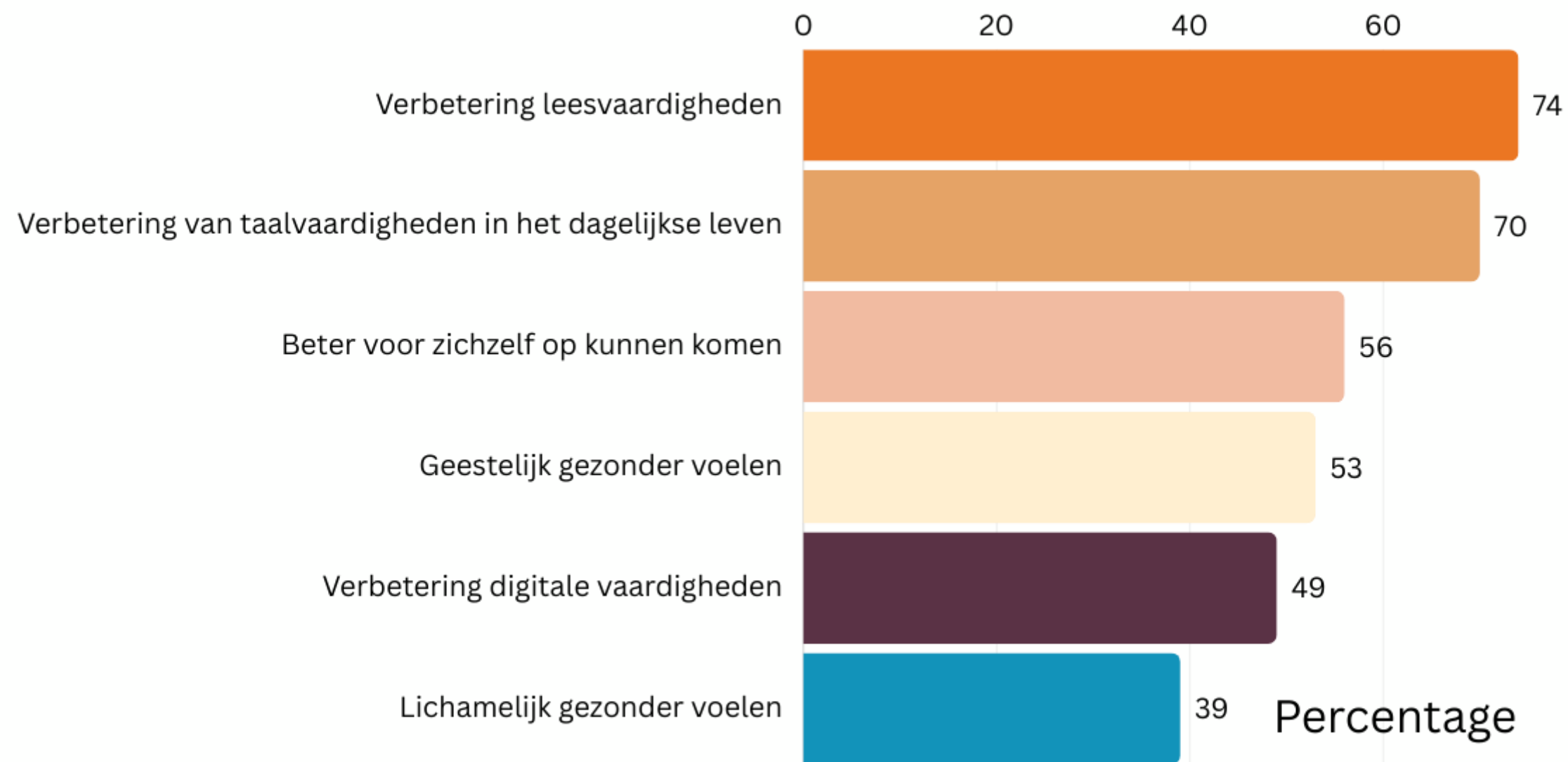
Mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden maken meer gebruik van zorg en ervaren de kwaliteit van de zorg die ze krijgen als minder goed

4

Er is een duidelijke samenhang tussen beperkte gezondheidsvaardigheden en een slechtere gezondheid: astma, copd, diabetes, hart- en vaatzieken en psychische problemen komen vaker voor

5

Het medicijngebruik bij de laagst opgeleider groep is bijna tweemaal zo hoog als bij de hoogst opgeleide groep Nederlanders. Mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden krijgen vaker te maken met ernstige medicatiefouten.

**Herkennen
laaggeletterdheid**

Laaggeletterden hebben bijvoorbeeld moeite met:

1

*Meedoen: Van het voorlezen aan de (klein)kinderen tot het begrijpen van de informatie van school.
En van het lezen van WhatsApp berichten tot e-mails van de vereniging*

2

Veilig werken: instructies lezen, veiligheidsvoorschriften begrijpen, digitale toepassingen gebruiken

3

*Zorgen voor zichzelf en anderen: verwijsbrieven van huisartsen en bijsluiters van medicijnen
begrijpen, formulieren invullen, een gesprek met een arts onthouden*

4

*Financiën: moeite met het begrijpen van salarisstrookjes en brieven van de belastingdienst, het via
internet regelen van bankzaken*

5

Vervoer: borden lezen, een navigatiesysteem bedienen, een bus- of treinreis maken

(Ex-)laaggeletterden vertellen hun smoezen

Veelvoorkomende opmerkingen van laaggeletterden

"Ik vul die formulieren thuis wel in."

"Ik ben mijn leesbril vergeten, wil jij dit even voorlezen?"

óf nou juist niks horen vanwege schaamte

Herkennen jullie dit? Hebben jullie nog andere voorbeelden?

Meer voorbeelden waaraan je laaggeletterdheid kunt herkennen

- Alleen kijken naar een tekst zonder de ogen te bewegen over de tekst
- Geen punten of komma's gebruiken
- Geen e-mailadres of DigiD hebben
- Antwoorden geven die niet aansluiten op vragen die je stelt
- Moeite hebben met mobiel bankieren
- Niet reageren op Whatsapp berichten (of alleen met spraakmemo's)
- Een slecht leesbaar handschrift hebben
- Het nooit iets op papier zetten terwijl dit wel logisch zou zijn. Of vragen of jij iets op papier wil zetten
- Het vergeten van afspraken die schriftelijk zijn gemaakt of te vroeg/laat komen op een afspraak
- Negatief praten over schoolervaring
- Moeite hebben met navigatie
- Vaak uitleg vragen over dezelfde onderwerpen of over eerder gegeven schriftelijke informatie

**Wat kun je als
professional doen?**

Wat kun je doen als professional?

1

Herken laaggeletterdheid (voor zover mogelijk): let op de hiervoor genoemde signalen van laaggeletterdheid.

2

Duidelijk communiceren: schrijf en spreek in eenvoudige taal.

Wil je zeker weten of de taal die gebruikt begrijpelijk is? Kijk op www.ishetb1.nl / app lees simpel

3

Check of de persoon jullie gesprek heeft begrepen. Vraag na afloop van een gesprek om in eigen woorden na te vertellen wat jullie hebben besproken: 'Ik wil graag weten of ik het goed heb uitgelegd. Wat ga je nu thuis vertellen/doen?'. Hierna kun je zo nodig nog aanvullen.

4

Normaliseer moeite hebben met taal, rekenen en digitale vaardigheden en maak het bespreekbaar. Laat weten dat heel veel mensen hier moeite hebben. Vraag of diegene ook moeite heeft met lezen, schrijven of rekenen. Vertel dat hij/zij absoluut niet de enige is en dat hij/zij altijd nog kan leren als diegene dat wil.

5

Doorverwijzen naar Taalhuisaanbod:

- Stem af of de persoon die je helpt mogelijk baat heeft bij aanbod van het Taalhuis
- Geef aan dat diegene op www.oefenen.nl zelf aan de slag kan met taal, rekenen en/of digitale vaardigheden

B1 niveau

≠
is niet

Begrijpt iedereen

Waarom B1 niet altijd toegankelijk is voor laaggeletterden

B1: Niveau waarop 60% van de bevolking teksten kan gebruiken

B1 teksten bevatten nog vaak

- Complexe zinsstructuren
- Moeilijke woorden óf vaktermen

Laaggeletterden hebben een leesniveau van A1/A2

- A1 - Begrijpt woorden / namen die vertrouwd zijn en heel eenvoudige korte zinnen
- A2 – Begrijpt korte, eenvoudige teksten, in staat om informatie te vinden in eenvoudige teksten als een advertentie of een menukaart

Schrijfadvis heldere taal

Woordniveau

- Gebruik gangbare woorden
- Gebruik weinig moeilijke woorden
- Gebruik woorden met een eenduidige betekenis
- Voorkomen het gebruik van synoniemen
- Voorkom uitdrukkingen en figuurlijk taalgebruik
- Schrijf getallen als cijfers
- Voorkomen het gebruik van leenwoorden en vaktaalwoorden

Schrijfadvice heldere taal

Zinsniveau & Tekstniveau

Zinsniveau

- Schrijf actieve zinnen
- Plaats werkwoorden dichtbij het onderwerp
- Gebruik *gemiddeld* minder dan 12 woorden per zin
- Gebruik eenvoudige zinsstructuren
- Gebruik weinig verwijswwoorden

Tekstniveau

- Belangrijkste boodschap bovenaan
- Geen alleen informatie die nodig en (nu) belangrijk is
- Per alinea maximaal 10 Zinnen
- Brief? 4, max 5 alinea's
- Als het kan: Één onderwerp per communicatiedrager

Schrijfadvis heldere taal

Zinsniveau & Tekstniveau

Niet

Omdat we merken dat er veel vragen zijn over het nieuwe parkeerbeleid, organiseren we volgende week een informatiebijeenkomst.

Maar

We organiseren volgende week een informatiebijeenkomst over het nieuwe parkeerbeleid, omdat we merken dat er nog veel vragen zijn over dit onderwerp.

Schrijfadvis heldere taal

Zinsniveau & Tekstniveau

Maak geen tangconstructies.

- Niet: Op de informatieavond, waar de burgemeester de bewoners zal toespreken over de nieuwe school, krijgt u ook een filmpje te zien over het nieuwe schoolgebouw.
- Wel: De burgemeester komt ook op de informatieavond. Hij vertelt over de nieuwe school. U krijgt ook een filmpje over de nieuwe school te zien.

Voorkom samengestelde zinnen. Maak er losse zinnen van.

- Niet: De voorschool is er voor kinderen vanaf 2 jaar en is er voor alle kinderen.
- Wel: Vanaf 2 jaar kan een kind naar de voorschool. De voorschool is er voor alle kinderen.

Als je van een werkwoord een zelfstandig naamwoord maakt, is het niet meer duidelijk wie iets doet.

- Niet: De verwachting is dat de bouw nog dit najaar start
- Wel: De gemeenteraad verwacht dat de bouw nog dit najaar start.

Vormgeving

- Gebruik tussenkoppen
- Regelaafstand minimal 1,5
- Lettertype ruim en schreefloos
- Gebruik per 10-14 regels een witregel
- Gebruik illustraties om te verduidelijken
- Gebruik ook voldoende witruimte om de tekst heen

